

Universitätsbibliothek Wuppertal

Q. Horatius Flaccus

Horatius Flaccus, Quintus

Amstelaedami, 1728

Vorwort

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-830](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-830)

PRAEFATIO

A D

LECTOREM.

PUCCA sunt, Lector benevole, de quibus certiolem te fieri velim, priusquam Horatium meo munere, nisi fallor, meliorem nunc cultioremque in manus tibi sumseris. Cum ante aliquot annos provinciae cuidam admotus essem; ubi aliena negotia, curaeque molestissimae per caput quotidie salientes, severiora omnia studia de manibus mihi excusserant: constitui mecum, ne Musarum me amorumque veterum oblivio prorsus caperet, amoeniorem quempiam Scriptorem edendum mihi sumere, levioris operae materiaeque, quae animum tranquillum & defaecatum non tam requireret, quam efficeret: quaeque horis subcisivis edolari, & mille interpellationes sine gravi damno pati posset. Ante alios autem placuit HORATIUS; non quod in eo plura, quam in alio fere quovis seu Latino sive Graeco, restituere me & emendare posse considerem; sed quod is omnium veterum maxime vel merito suo vel genio quodam & placendi sorte in manibus hominum pectoribusque haereret. Formam vero & institutum operis sic mihi definivi terminisque his circumscriptis; ut ea sola attingerem, quae ad sanitatem sinceritatemque Lectionis pertinerent: cetera illa pluraque, quae ad Historiam & Mores antiquos grandem illam Commentariorum silvam & instrumentum spectarent, prorsus praeterirem. Per me quidem eruditus viris, qui in illo stadio decurrerunt, suus honos salvus esto: utilissimam sane operam navarunt; quae, nisi ab illis occupata foret, jam nunc necessario impendenda esset de integro; sine qua aditum tibi patere ad haec Nostra frustra speraveris. Sic enim se res habet: diffusa illa lectio & eruditio, veterisque totius Latii & Graeciae notitia, quae in illa studiorum materiae totum constituit, in hac Nostra partis duntaxat infimae & initiorum apparatusque locum obtinet. Omnia quippe tibi ista in numerato esse prius oportet, quam de quovis Scriptore sine dementissimae temeritatis nota censuram agere audeas: est & peracri insuper iudicio opus; est sagacitate & ἀγχινοία; est, ut de Aristarcho olim praedicabant, divinandi quadam peritia & μαντική: quae nulla laborandi pertinacia vitaeve longinquitate acquiri possunt, sed naturae solius munere nascendique felicitate contingunt. Inde est, quod, cum in ceteris disciplinis eventus laboribus votisque respondeat; contra in hac Critices palaestra, ex tam multis, qui libris studiisque infenscentes per integram vitam hoc saxum volverunt, extiterunt oppido pauci, qui speratum sibi apud posteros nomen nancisci valuerunt. Et tamen, ne id forte nescias, longe longeque difficilius est hodie, quam superioribus

P R A E F A T I O.

ribus erat annis, emendationes conscribere. Ita omnia illa, quae ex scriptorum Codicum collatione clare & ultro se ingerebant, praerepta jam sunt & anticipata: neque quidquam fere residuum est, nisi quod ex intima sententiae vi & orationis indole solius ingenii ope sit eruendum. Plura igitur in Horatianis his curis ex conjectura exhibemus, quam ex Codicum subsidio; &, nisi me omnia fallunt, plerumque certiora: nam in variis Lectionibus ipsa saepe auctoritas illudit, & pravae emendaturientium prurigini ablanditur; in conjecturis vero contra omnium Librorum fidem proponendis & timor pudorque aurem vellunt, & sola ratio ac sententiarum lux necessitasque ipsa dominantur. Quid quod, si ex uno alterove Codice discrepantem aliis scripturam expromas, frustra es si unico duobusve testibus adversus centum fidem facere postulas; nisi tot argumentis muniveris, quae vel sola pene sine Codicis testimonio ei rei probandae sufficere possint. Noli itaque Librarios solos venerari; sed per te sapere aude, ut singula ad orationis ductum sermonisque genium exigens ita demum pronunties sententiamque feras. Enimvero haud animi me fallit, tot in Flacco emendationes iniquis oculis plerosque aspecturos, nec nisi vi & ingratis receptas tam diu lectiones veteresque avias sibi revelli passuros. Quippe in aliis auctoribus minus sibi tritis pro libitu id fieri non aegre tulerint; in hoc, quem jam inde a pueritia dies noctesque versarunt, quemque intus & in cute se novisse opinati sunt, tot jam menda detegi, tot absurda sensuque cassa redargui, quasi convicium sibi factum interpretabuntur. Horum ego ut praedjudicio & ἀβολῆν occurrerem; fusa pleraque & proluxe praeter morem meum in adnotationibus deduxi: ut vel indignantes ac reluctantes cum rationum pondere tum exemplorum numero obruerem, inque meam tandem sententiam vel obtorto eos collo traherem. Hoc rogo in memoria habeat eruditior Lector & acutior; si quando forte, cum duobus verbis rem pervinci potuisse putet, ex longo tractu adnotationis fastidium cum ceperit. Non raro tamen etiam data opera brevior contractiorque fui; partim taedio ut fieri solet furtim obrepente, partim consulto viribus parcens & quae in promptu mihi erant opes dissimulans: ut ne ubique judiciis hominum diffidere viderer, utque stolidi & ad depugnandum parati se in laqueos inopinantes induerent; risum jocumque nasutioribus daturi. Quali acumque vero haec sunt, aestivis tantum mensibus (ita tamen ut uno alteroque biennio fuerint prorsus intermissa) & primo impetu ac calore sine lima curisve secundis descripta, sic madida fere charta (ut nemini hic meorum non compertissimum est) ad typographos deferebantur. Neque enim aut animus aut otium erat calamistris illa inurere; nec tanti emerim jejunam illam obscurae diligentiae laudem; ac pudebat praeterea nugis calamique lusibus pondus velle addere, & ἐπὶ Φανί quod aiunt μύρον: sic tamen, uti spero, ut nec sermonis puritatem, nec ordinis lumen, neque rationum vim & perspicuitatem vel in his ἀποσχεδίοις desideres. Porro autem, ut scias quibus opibus instructus periculosa huic me operae accinxerim; praeter vetustos illos codices *Lambino, Pulmanno, Cruquio, Torrentio, Bersmanno, Statio*, aliisque versatos olim & excussos, aderant & mihi Membrae veteres minime poenitendae. Vetustissimum sane exemplar annorum facile DCCC, cui tamen Epistolarum & Sermonum pars magna deerat, suppeditavit & huc transmisit praestantissimus *Graevius ὁ μακαρίτης*; post

P R A E F A T I O.

post cujus obitum in Bibliothecam *Serenissimi Electoris Palatini* cum reliqua ejus libraria suppellectile concessit. Alterum supparis aetatis in *Bibl. Leidensi* contulerat δ κριτικώτατος *Nicolaus Heinsius*, ut & *Zulichemianum* annorum DC: quorum varias lectiones descriptas manu *Heinsii*, conjecturis quoque ejus identidem interpositis, disertissimi Viri *Petri Burmanni* comitate nactus sum. *Vossiani*, prioribus illis optimis non inferioris, & *Markiani* qui Epistolas modo habet, lectiones serius paullo in manus venerunt, opera eruditi juvenis *Abrahami Frankii* in Batavia descriptae. Ex Britannicis, quos omnes ipsi oculis usurpavimus, palmam facile auferunt Codex Collegii *Reginensis* Oxonii, DCC annorum & ab omni parte integer: post hunc Liber e Bibliotheca *Regiae Societatis* Londini, alter *Petrensis Domus* Cantabrigiae, tertius Collegii *Magdalenensis* Oxonii; quartus Viri ornatissimi *Rogeri Galei*, quintus Reverendi admodum Episcopi *Eliensis*, qui sub initiis Typographiae scriptus est eadem plane manu ac alter e Collegio *Regio* Cantabrigiae, qui falso praeconio *Bembinus* venditur. Praeter hos & alii plures acceperunt, qui partem tantummodo Horatianorum operum continebant; *Battelianus*, ex Museo *Gl. Joannis Battely* Archidiaconi nuper Cantuariensis, cui Epistolae omnes, & Sermones aliquot libri II^{di} desunt; alter e Bibliotheca *Regia*, Sermones & Epistolas Artemque complexus, cui plane geminus est ab eodem Librario descriptus in Collegio *Magdalenensi* Oxonii. Eadem fere habent tria exemplaria ex Collegio nostro *S. Trinitatis*; Carmina vero & Epodos *Bodleiani* duo & *Vigorniensis*; Artem autem Poeticam *Vigorniensis* alter & *Digbeanus* Oxonii, & *Moreti* liber a *Nic. Heinsio* olim collatus. Porro etiam vidimus, quas e Codice *Colbertino* Lutetiae varias exscripserat lectiones vir celeberrimus *Edvardus Bernardus*, & e *Franekerano* nescio quis; verum uterque pauculas tantum & leviori cura. Hos omnes manu exaratos Codices, quos seu ipsi excussimus, sive amicorum beneficio nunc primum literato orbi exhibemus, *Nostrorum* subinde vocabulo indicamus, ut & aliis editoribus solemne est: quod ideo hic monendum erat, ne cavillator aliquis cornicum hic oculos gestiat configere. Neque vero Editiones vetustas omniumque principes negligendas mihi existimavi, *Venetam* anni MCCCCLXXVIII, & *Argentinesem Jacobi Loscher* poetae laureati anni MCCCXCVIII; quas Nobilissimi Viri *CAROLI Sunderlandiae Comitissae* instructissima bibliotheca mihi suppeditavit; quarumque haec non ex exemplaribus Italis jamdudum editis, sed ex manuscriptis Germanicis expressa est. Acceperunt his ex Bibliotheca *Regiae Societatis*, altera *Veneta* anni MCCCXC, in qua prima ut opinor Scholiastae *Veteres Acron & Porphyrius* comparuerunt; & *Acronis* exemplar scriptum, quod olim erat sua aetate celeberrimi viri *Bilibaldi Pirkheimeri*. Ceterum ubicumque vel ex codicibus vetustis vel ex ingenio sic clare verba restitimus, ut omnino in ipsum quem vocant Contextum ea recipi oporteret: ita caute & pudenter rem gessimus, ut ne minimum quidem a probatissimis editionibus deflexum nobis sit, quin receptam simul lectionem in ima pagina posuerimus; adeo ut uno lector conspectu tam novam hanc quam superiores editiones non sine magno suo commodo & voluptate contemplari queat. Ut enim stulta eorum superstitione est, qui nihil quicquam in Contextu novari volunt, manifestissimum sit licet certissimumque; ita rursus improbanda est & non ferenda aliorum fiducia, qui clam

im-

P R A E F A T I O.

immūtare quicquam & interpolare audent, neque lectorem de ea re vel verbo admonent. Porro autem Orthographiae rationem institui ad Augusti saeculi normam, quae ex Inscriptionibus, Numis, Vetustioribusque Membranis abunde constat, quamque & alii & praesertim *Nic. Heinsius* in Virgilio suo secutus est. Ergo praeter *Volgus, Divom, Inpius, Conpesco*, & cetera ejusmodi, Accusativos plurales, ubi Genitivi in *Ium* exeunt, in *Is* hic terminatos habes. *Urbis, Auris, Omnis*: quae omnia me in antiquioribus Flacci Codicibus reperisse fide optima testari possum. Neque vero, in Poëtis praesertim, dissimulari id oportuit; cum, ut ex Gellio & aliunde notum est, judicium artificiumque scriptoris versuumque suavitas in illis terminationibus plerumque spectetur. *Carminum* vero, non *Odarum; Sermonum*, non *Satirarum* libros; atque in his singulos quosque Sermones *Eclogas* inscripsimus; & Membranarum & Grammaticorum veterum auctoritatem secuti. *Eclogarum* sane nomine *Silvas* suas appellavit *Statius*, Praefatione libri III. & IV; quin & Flacci Epistolam *Suetonius*, Carmen vero *Ausonius* in praefatione *Griphi*, *Eclogam* nuncuparunt. Nimirum omni brevi Poëmatio id olim vocabulum indebatur; ut ex his *Plinii* constat Epist. IV, 14. *Unum illud praedicendum videtur, cogitare me has nugas inscribere HENDECASYLLABI, qui titulus sola metri lege constringitur. Proinde sive Epigrammata, sive Idyllia, sive Eclogas, sive (ut multi) Poëmata, seu quod aliud appellare malueris, licebit voces: ego tantum Hendecasyllabos praesto.* Porro ut *Terentium* ex *Calliopii*, *Virgilium* ex *Asterii* *Cof.* anno post Christum CCCCXCIV, *Valerium Maximum* ex *Helpidii Domnuli*; ita *Flaccum* ex *Mavortii* recensione hodie habemus. Sic enim in antiquioribus Codicibus, *Leidenfi Reginensi* aliisque, post Epodos literis majusculis scriptum fertur: VETTIUS AGORIUS BASILIUS MAVORTIUS V. C. ET INL. EXCOM. DOM. EXCONS. ORD. LEGI ET UT POTUI EMENDA VI. CONFERENTE MIHI MAGISTRO FELICE ORATORE URBIS ROMAE: hoc est, *Vir Clarissimus & Inlustis, Excomite Domestico, Exconsule Ordinario.* Quis fuerit ille Magister *Felix*, qui eodem hic quo *Donatus* titulo honestatur *Oratoris Urbis Romae*, equidem nescio: at *Mavortius* is ipse est, qui Consul erat sine Collega anno post Christum DXXVII: unde *Fasti* egregie illustrari possunt, cum aliunde iste *Mavortius* nulla alia re nisi cognomine solo innotescat. Jam vero & illud monendum est, Editiones principes & recentioris aetatis Codices alio ac nunc solemus ordine *Artem Poëticam* collocare, post Carmen nempe Saeculare ante Sermones & Epistolas: vetustiores vero omnes Membras post Carminum libros *Artem* Epodis praeponere. Si quaeris, quisnam ex his ordo recte se habeat, seriemque temporum, quibus singula ab auctore edita sunt, rite conservet, vetustusne ille an medius an hodiernus; nullus profecto omnium. Magno quidem studio & acerrima contentione post *Tanaquilli Fabri* operam Clarissimi Viri *Daceries Massonusque* in hanc arenam descenderunt; quorum equidem acumen & eruditionem in partibus laudo; in operis vero summa totoque constituendo rem eos infeliciter admodum gessisse censeo. Horum enim rationibus, & Carminibus & Epodis & Sermonibus Epistolisque scribendis uno ac eodem tempore vacavisse Nostrum necesse est; & singula quaeque poëmata separatim in vulgus edidisse: quorum utrumque a vero alienum esse mihi pro comperto est. Quippe omnibus, qui

ejus-

P R A E F A T I O.

ejusmodi Poëmätia scripserunt, id in more erat, ut non sparsas Eclogas, sed integros Libellos semel simulque in lucem ederent. Ita *Catullus* fecit, ut ex Epigrammate I. constat, *Cui dono lepidum novum LIBELLUM*: ita *Tibullus*; quem vide Elegia. I. libri tertii, v. 7. & 17. ita *Propertius* Eleg. I. librorum II, III, & IV. ut & Libri II. Elegia X, v. 25. & XIX, v. 39: ita *Virgilius* Bucolica dedit, uti pareret ex ultimo illo, *Extremum hunc, Arethusa, mihi concede laborem*: ita *Naso* Amorum & Tristium & Ponticorum libros, ipso teste: ita *Stattius* Silvas suas: ita *Martialis* Epigrammata, ut Praefationes eorum fidem faciunt: ita *Persius* Satiras; *Phaedrus* & *Avienus* Fabulas; *Ausonius*, *Prudentius*, *Sidonius*, *Venantiusque* sua Carmina; quod ex eorum Prologis abunde patet. Quid quaeris? Ipse quoque *Horatius* Libellos suos junctim editos aperte indicat; primum Carminum librum ex Prologo; secundum tertiumque ex Epilogo; Epodos ex illo XIV. *Inceptos olim promissum carmen Iambos Ad umbilicum adducere*; Sermonum priorem librum ex versu ultimo, *I puer atque meo citus haec subscribe LIBELLO*; posteriorem ex Prologo; priorem vero Epistolarum & ex Prologo & ex Epilogo. Quartum vero Carminum, & Epistolarum secundum longo post cetera intervallo emissos esse, plenissimum est *Suetonii* testimonium; quod qui aut refellere aut eludere conantur, inanem operam insumunt. His jam positis; primum *Horatii* opus statuo *Sermonum* librum primum, quem triennio perfecit intra annos ætatis XXVI, XXVII, XXVIII; postea *Secundum* triennio itidem, annis XXXI, XXXII, XXXIII; deinde *Epodos* biennio, XXXIV. & XXXV; tum *Carminum* librum primum triennio, XXXVI, XXXVII, XXXVIII; *Secundum* biennio, XL, XLI; *Tertiumque* pariter biennio, XLII, XLIII: inde *Epistolarum* primum biennio, XLVI, XLVII: tum *Carminum lib. quartum* & *Saeculare* triennio, XLIX, L, LI. Postremo *Artem Poëticam* & *Epistolarum libram alterum*, annis incertis. Intra hos cancellos omnium poëmätion natales esse ponendos, & ex argumentis singulorum & ex *Annalium* fide constabit. Inde est, quod in *Sermonibus* & *Epodis* & *Carminum* primo, *Caesar* semper, nunquam *Augustus* dicitur; quippe qui, id nomen consecutus est, anno demum *Flacci* XXXIX; in sequentibus vero passim *Augustus* appellatur. Inde est, quod in *Sermonibus* & *Epodis* *Juvenem* se ubique indicat; & quod sola *Satirarum* laude inclaruisse se dicit, ut *Bucolicorum* tum *Virgilium* (*Serm. I, 10. v. 46.*) nulla *Lyricorum* mentione facta. In ceteris autem singulis procedentis ætatis gradus planissimis signis indicat: idque tibi ex hac serie jam a me demonstrata jucundum erit animadvertere; cum operibus *Juvenilibus* multa obscaena & flagitiosa insint; quanto annis provectior erat, tanto cum & poëtica virtute & argumentorum dignitate gravitateque meliorem castioremque semper evasisse. Ceterum ubicumque viri doctissimi extra limites hic positos in assignandis temporibus evagantur, toties illi in errores prolabantur. Facile quidem mihi foret id in singulis ostendere; verum unum modo alterumve hic attingam, cetera tuæ industriæ relinquens. Libri I. *Carmen 21, Dianam tenerae dicite Virgines*, perperam *Saeculare* vocant, & ad *Horatii* annum XLIX. referunt; ringente *Suetonio*, qui tres *Carminum* libros longo intervallo eum annum praecessisse testatur. Atqui nihil quicquam hic de *Saecularibus* ludis proditur; sed aut ad *Dianæ* aut *Apollinis* festum spectat, quorum illud mense *Augusto*, hoc *Julio* sin-

***

gulis

P R A E F A T I O.

gulis annis celebrabatur. Eodem pertinet Catulli carmen XXXV, *Dianae sumus in fide*; quod *Saeculare* etiam a viris doctis pessime inscribitur; cum nihil ibi de *Saeculo* habeatur, isque diu diem obierit ante Ludos Augusti Saeculares. Tum & 11, 17, *Ad Maecenatem aegrotum*, immani parachronismo ad Horatii annum LV. ultra libri quarti tempora ablegant; idque levi & futili argumento, quod eo anno continua insomnia vexari coeperit Maecenas triennio ante diem fatalem. Quasi vero non plus semel in tam longa vita aegrotaverit, quem Plinius major VII, 51. *perpetua febre* ab adolescentia laborasse tradidit. Illud vero in Sermone VI, libri 2, *Quid militibus promissa Triquetra, Praedia Caesar, an est Itala tellure daturus?* non, ut volunt, ad pugnam Actiacam annumque Flacci XXXV. referendum erat, nec ad Philippensem annumve XXIV: quippe de agrorum divisione hic agitur, quae post *Siculam* de Pompeio victoriam & Lepidi deditioem in Campania alibique facta est, anno Flacci XXXI, ut disertis verbis narrat Dio p. 456, 457. Plutarchus Antonio p. 241, Paternulus II, 81; & Appianus p. 1176. Alia omnia pari facilitate refutari possent; sed his frui & vale.